

DYK

THE SCANDINAVIAN DIVE MAGAZINE

SKÅNE

STOR GUIDE TILL
DE BÄSTA DYKEN

CYPERN

INTE BARA ZENOBIA

NORSK HAJ

OVÄNTADE OSLOMÖTEN

HITTA HEM

BLI BÄTTRE PÅ NAVIGATION

12

BILLIGA REGULATORER

STOR TEST

06
7 1388096 405408
RETURVECKA 26

TEXT JESPER KJÖLLER
FOTO RENÉ LIPPMAN

Camaro

– Arctec Pro torrdräkt

Camaro har tagit fram ett helt nytt material och nya principer för tillverkningen. De hävdar att det innebär en revolution på marknaden för torrdräkter. Den österrikiska dräktspecialisten bjöd in oss på ett provdyk i passande kylslagna omgivningar vid Alpernas fot. Vi antog utmaningen.

Jag berättade för min 95-åriga mormor att jag skulle till Österrike för att dyka. Hon ansåg att dykningen nog borde vara bra i det omgivande havet. Jag måste förklara att Österrike sannerligen inte har någon havskust alls. Där kan man bara dyka i insjöar. Det kunde hon inte begripa. Hennes föräldrar hade haft en bekant som var officer i den österrikiska flottan. Trots sin höga ålder har hon ett intellekt skarpt som en rakkniv. Ändå tänkte jag att hon nog hade virrat till det lite för sig. Först efter samtalet gick saken upp för mig. Det Österrikisk-Ungerska Kejsardömet före första världskriget omfattade det mesta av länderna mot Adriatiska Havet! Österrike har haft en havsflotta!

Idag är alplandet helt omgivet av andra nationer. Därför har en sak alltid förundrat mig. Hur kan en verksamhet som Camaro uppstå i Österrike? De är ju i högsta grad inriktade på aktiviteter i havet.

Jag accepterade alltså inbjudan med höga förväntningar på att få en förklaring till den gåtan. Vi skulle besöka fabriken och testdyka deras nya skapelse – torrdräkten Arctec Pro.

Inte långt från Salzburg ligger Mondsee – en liten idyllisk stad vid stranden av sjön med samma namn. Omgivningarna var snötäckta. Den solskensdränkta dagen i februari påminde fullständigt om landskapet kring en modelljärnväg. Där har Camaro sitt huvudkontor. Verksamheten är perfekt lokaliserad för de tre ganska olika tillverkningsområdena under gemensam ledning.

Camaro tillverkar beklädnad för vattensporter. Systerföretaget Komperdell framställer skidstavar och golfutrustning. Inom kort avstånd från fabriken ligger både dykmöjligheterna i sjön, en golfbana och – under säsongen – finfin skidterräng. Fabriken testare kan alltså enkelt ta sig till idealiska omgivningar vilken utrustning som än ska provas ut.

Familjeföretag

Camaro startades 1968 av Erich Roiser. Grunden för hela verksamheten var vattenskidsporten. Den utövades flitigt på Mondsee om somrarna. Roiser började att i liten skala tillverka dräkter för vattenskidåkare.

Man håller ut blixtlåset framför sig när det stängs. Därefter spänns det fast runt magen.

En av fördelarna med dräktens design är att man kan se tändarna i blixtlåset vid öppning och stängning.

Huvan sitter permanent på dräkten, men den kan bäras i öppet läge innan dyket.

Mycket långa och kraftiga manschetter sørjer för en bra övergång mellan handskar och handled.

Brädseglingen tillkom. Efterfrågan på neopren-dräkter ökade explosivt. År 1978 flyttade Camaro in i sina nuvarande lokaler. De inledde en mera rationell och industriell tillverkning av funktionella dräkter för vattensport. Under 1980-talet blev Camaro en av Europas ledande tillverkare. De utvidgade med nya byggnader och omkring 100 medarbetare. Exporten bredde så småningom ut sig över hela världen.

År 1983 köpte man upp Komperdell. Tillverkningen av skidstavar startades på fabriken. Senare utökades sortimentet till att även omfatta golfutrustning.

Sonen Thomas Roiser har vuxit upp med våtdräkter och skidstavar. År 1999 blev han direktör för bägge verksamheterna. Pappan drog sig tillbaka men är fortfarande engagerad i golfprodukterna. Idag framställer Camaro mer än 100 000 neopren-dräkter årligen. Torrdräkter har länge varit en sidomarknad för Camaro. Med den nya Arctec Pro är målet att Camaro ska slå igenom på marknaden för torrdräkter.

Fyra skikt

Thomas Roiser tar emot oss i fabriken möteslokal. Han berättar om Camaros metod för sammanfogning med namnet "seamless bonding". Metoden utvecklades för deras våtdräkter och ger möjlighet till sömlös hopfogning av neoprenbitar. Den har varit en av hörnstenarna när de tog fram sin nya torrdräkt.

"Vi ville göra en torrdräkt som är tunn, lätt och töjbar. Sådana egenskaper skulle gå i putten om inte fogarna också var tunna, lätta och töjbara. Själva materialet i dräkten är nyutvecklat i fyra skikt. Ytskiktet består av spandex. I mitten finns ett supertunt men dubbelt skikt av polyuretan. Innerst är ett foder av fleece" berättar Thomas Roiser på välklingande engelska.

Detaljerna i tillverkningsprocessen är företags-hemligheter. Resultatet är en elastisk, tunn och lätt dräkt. Enligt Camaro kan den sitta 30 till 40 procent

tätare intill kroppen än en jämförbar modell i icke elastiskt material. Det medför mindre luft i dräkten, bättre komfort och större rörelsefrihet anser Thomas Roiser. Han demonstrerar materialet och visar hur det kan töjas i bägge riktningarna.

Tillsammans med Arctec lanserar Camaro ett underställ och knallröda underkläder i "Bamboo Fleece" med många attraktiva egenskaper. Det är vattenavvisande, snabbtorkande och mjukt mot huden. Ursprungligen togs det fram för skidåkning. Snart fann man att det funkade förträffligt som underkläder vid dykning med torrdräkt. Det är ett mycket belysande exempel på korsbefruktningen mellan Camaros och Komperdells på papperet mycket olika produktsortiment.

Vi blir visade runt på fabriken. Vi traskar genom den avdelning där man tillverkar skidstavar och golfklubbor. Snart är vi framme vid dykprodukterna. En genomträngande doft av lim avslöjar att man arbetar med neopren-dräkter där. Vi får vara med när en nyttillverkad Arctec Pro tryckprovas. Dräkten fylld med luft och pressas ner i ett kar. En tekniker undersöker alla fogar minutiöst. Manschetterna vid hals och handleder har man tätat med sodavattensflaskor. Kul att se samma lågteknologiska lösningar som vi andra använder för att testa torrdräkter hemma på köksbordet.

Intryck

Ett enda dyk på 30 minuter räcker inte för att skaffa sig fullständigt och tillräckligt intryck av en ny typ av torrdräkt. Särskilt inte när den inte är på minsta vis individuellt anpassad. Det är bara ett demoexemplar taget direkt från hyllan. Ändå måste jag säga att förstahandsintrycket är positivt. I det fyra plusgrader kalla vattnet i Österrikes djupaste sjö Attersee blev jag riktigt kall bara om fingrarna. Men 5-millimeters femfingrade våthandskar har nu aldrig kunnat hålla mina krattor varma. Egentligen är det alltså inget att bråka om.

På kroppen var jag varm. Jag kände mig väl till mods under hela dyket. Dräkten var alltså inte över huvud taget anpassad till min kroppsform. Mot den bakgrunden var den anmärkningsvärt torr efter dyket – faktiskt snustorr. I övrigt var den ganska enkel att dyka i. Det elastiska materialet gör att luften fördelar sig omärkligt i dräkten. Klassisk torrdräkts-squeeze är en saga blott. Men SI Tech-ventilen på skuldran fungerade för långsamt i min smak. Jag måste trycka länge innan jag kände någon effekt.

Dragkedjan tar ett tag att vänja sig vid. Men den har en klar fördel. Man kan nästan hålla ut den framför sig när man öppnar och stänger. Det går att se tänderna i kedjan klart och tydligt. Då kan man också se till att ingenting kommer i kläm. Först när den blir spänd runt magen är den ur vägen. Sedan känns den inte som något problem.

Dräktens mycket långa manschetter av latex innebär att man kan dra up handskena en bra bit upp längs underarmen. Det ger bra tätning särskilt om handskena har latex på insidan av sina manschetter. Camaro hade försett oss med våthandskar. Men de kändes faktiskt torra under hela dyket. Att jag frös om fingrarna berodde helt enkelt på att de var för tunna i den vattentemperaturen.

Principen med termosockor är enligt Thomas Roiser hämtad från fiskares vadarstövlar. De fungerade. I varje fall var fötterna härligt varma. De tjocka fleecefodrade neoprensockorna lämnade inte plats för mer än ett par tunna strumpor under. Utanpå hade jag ett par vanliga våtdräktssockor.

Största utmaningen blir att den sammanlagda skostorleken smyger sig upp i närheten av 47-48. Det kan skapa problem med att dina fenor blir för små. Men det är kanske priset för att ha varma fötter? Förutom stövelskäftet på våtdräktssockorna kan du dra på en yttermanschett. Den är både elastisk och försedd med blixtlås. Det samlade resultatet med blixtlåset hopdraget blir kompakta och strömlinjeformade fotleder. Det hela blir inte helt

olikt metoden att dyka med så kallade "gators" för att motverka luft i underbenen.

Hängslen och livrem

Inga hängslen fanns inbyggda i den nollserie av dräkten som tillverkades inför testen. Camaros konstruktörer tvekar mellan att förse den slutliga modellen med hängslen eller ett sorts njurbälte. Det senare ska hålla dräkten uppe när den är avkrängd på överkroppen. Under dyket ska bältet värma och avlasta ryggen. I det slutliga utförandet i butikerna kommer dräkten förmodligen att ha den ena av de två finesserna.

Jag kom på en sak. Dräkten har ju en slejf för att hålla fast dragkedjan runt kroppen när dräkten är stängd. Slejfen kan med fördel ha samma funktion som hängslen när dräkten är öppen. Egentligen behöver man alltså inte sakna hängslen.

Dräkten levereras med en ny typ av fast huva. Den kan spännas ihop. Alltså kan man bära den öppen före och efter dyket och stängd under själva dyket. Först var jag skeptisk. Men jag måste medge att den faktiskt fungerade strålande bra. Ändå föredrar jag lös huva. Jag dyker exempelvis ofta i torrdräkt i Röda Havet eller Medelhavet. Där har jag ingen användning för huva.

Camaro håller fast vid att dräktens elasticitet gör behovet av måttbeställning överflödigt. Jag provdök en standardmodell. Den passade inte särskilt bra på mig. Ärmarna och benen var för långa. En gorilla skulle ha känt sig bättre hemma i den. Förhoppningsvis ska allt sådant justeras i det slutliga utförandet. I en dräkt med god passform kan jag mycket väl se fördelarna kring minimalt med luft. Samtidigt blir ju rörelsefriheten så mycket bättre. I synnerhet tekniska dykare kommer att sätta värde på det. De kämpar ofta med dräkter som stramar väldigt när de ska komma åt ventiler bakom nacken.

Som standard levereras dräkten med en ficka på högra låret. Det är möjligt att få den med två fickor. Man kan även montera en kissventil i dräkten.

1 Alla dräkter testas innan de lämnar Camaro. Manschetterna tätas med hjälp av PET-flaskor och därefter fylls dräkten med luft. Den hålls nere under ytan med hjälp av ett metallgaller.

2 I Attersee, där vi genomförde testdyken med dräkten, har man skapat en lekplats för dykare med cyklar och plattformar på olika djup, och dessutom finns ett par vrak.

Läs mera om Camaro på:
www.camaro.at